KiFiD
Klachteninstituut Financiële Dienstverlening

Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2011-337
d.d. 1 december 2011
(prof. mr. C.E. du Perron, voorzitter, mr. R.J. Verschoof en mr. A.W.H. Vink, leden, en mr. E.E. Ribbers, secretaris)

Samenvatting

Pensioenverzekering. Consument is van mening dat verzekeraar onvoorwaardelijk verplicht is tot jaarlijkse indexatie van ingegane pensioenuitkeringen. Volgens de Commissie rust er op de verzekeraar alleen een voorwaardelijke indexatieplicht, namelijk indien de gerealiseerde overrente een bepaald percentage overstijgt. Verzekeraar is gehouden tot zorgvuldige en voortvarende nakoming van uit het pensioenreglement jegens Consument voortvloeiende verplichtingen.

1. Procedure

De Commissie beslist met inachtneming van haar Reglement en op basis van de volgende stukken:
- het door de Ombudsman Financiële Dienstverlening overgelegde dossier;
- het door Consument ingevulde en op 18 april 2011 ondertekende vragenformulier met bijlage;
- het antwoord van Aangeslotene van 27 juni 2011 met bijlage;
- de repliek van Consument van 10 juli 2011;
- de dupliek van Aangeslotene van 8 augustus 2011.

De Commissie heeft vastgesteld dat tussenkomst van de Ombudsman Financiële Dienstverlening niet tot oplossing van het geschil heeft geleid.

De Commissie heeft voorts vastgesteld dat beide partijen het advies als bindend zullen aanvaarden.

De Commissie heeft partijen opgeroepen voor een mondelinge behandeling te Den Haag op maandag 14 november 2011.

2. Feiten

De Commissie gaat uit van de volgende feiten:
2.1 De ex-werkgever van Consument heeft bij (een rechtsvoorganger van) Aangeslotene een collectieve pensioenverzekering ten behoeve van haar werknemers, waaronder Consument, gesloten. Verzekerd was onder meer een ouderdomspensioen alsmede premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.

2.2 Het toepasselijke pensioenreglement bepaalt voor zover van belang het volgende:
"Artikel 5. Ouderdomspensioen
(….)
1. Het jaarlijkse ouderdomspensioen bedraagt, bij in dienst blijven tot de pensioendatum, voor elk meetellend dienstjaar tot de pensioendatum 1¾% van de voor dat jaar vastgestelde pensioengrondslag. Een wijziging van de pensioengrondslag die meer dan 10 jaar voor de pensioendatum plaatsvindt, geldt eveneens voor alle voorgaande meetellende dienstjaren."

"Artikel 13. Arbeidsongeschiktheid
1. In geval van arbeidsongeschiktheid van een deelnemer zal de werkgever de verschuldigde jaarlijkse koopsom voldoen tot het tijdstip waarop de arbeidsongeschiktheid 52 weken onafgebroken heeft geduurd.
(….)
2. Gedurende de gehele arbeidsongeschiktheid behoudt hij aanspraak op de pensioenen die op het in lid 1 bedoelde tijdstip, naar analogie van artikel 11 lid 1, worden vastgesteld, verhoogd met de pensioenen voortkomende uit de door de (naam verzekeraar) in verband met de arbeidsongeschiktheid vrijgestelde jaarlijkse koopsommen."

2.3 Op grond van artikel 14 van het pensioenreglement worden onder meer pensioenaanspraken voor deelnemers voor wie door Aangeslotene vrijstelling van premiebetaling wegens arbeidsongeschiktheid is verleend, verhoogd met gerealiseerde overrente die door Aangeslotene op grond van met de werkgever (apart) overeengekomen voorwaarden ter beschikking wordt gesteld. Deze voorwaarden zijn opgenomen in een tussen Aangeslotene en de werkgever gesloten overeenkomst (hierna: de "indexatieovereenkomst").

2.4 Sinds 20 september 1983 is Consument geheel arbeidsongeschikt.

3. Geschil

3.1 Consument vordert verhoging van zijn pensioenaanspraken per de ingangsdatum van zijn pensioen (1 april 2011) met een bedrag van € 1.420,-.

3.2 Deze vordering steunt, kort en zakelijk weergegeven, op de volgende grondslagen: Volgens Consument heeft Aangeslotene zich niet aan de bepalingen van het toepasselijke pensioenreglement gehouden, meer in het bijzonder niet aan de artikelen 5 en 14 daarvan. Consument noemt in dit verband onder meer:
- vanaf 1983 tot en met 2001 heeft Aangeslotene de pensioenaanspraken van Consument jaarlijks geïndexeerd. Daarna is indexatie achterwege gebleven. Weliswaar heeft in 2009 indexatie met € 28,14 plaatsgevonden voor de jaren

2007 tot en met 2009 en in 2010 indexatie met € 30,10 over de jaren 2004 tot en met 2006 maar volgens Consument waren deze indexaties niet in overeenstemming met het pensioenreglement. Zij zijn ook op een aparte polis gezet;

- Consument stelt tevens dat Aangeslotene overleg heeft gevoerd met (de rechtsopvolger van) zijn ex-werkgever over de indexatie van de pensioen-uitkeringen van Consument. Hij verwijst hiervoor naar een email bericht van Aangeslotene aan hem 4 juni 2009 waarin Aangeslotene dit schrijft. Volgens Consument heeft Aangeslotene daarmee in strijd gehandeld met het pensioen-reglement waarin de systematiek van indexatie is vastgelegd;
- verder stelt Consument dat Aangeslotene de ex-werkgever heeft geschreven dat er voor de jaren 2006 tot en met 2008 € 1.628,63 beschikbaar zou zijn voor indexatie maar dat dit resulteerde in een indexatie van slechts € 28,63;
- hiernaast is volgens Consument zijn pensioengrondslag in 1999 van f 27.210,- naar f 22.274,- verlaagd. Aangeslotene heeft Consument hier nooit een verklaring voor gegeven. Consument is van mening dat zijn pensioen-aanspraken hierdoor verlaagd zijn;
- door Aangeslotene is in 2007 een verzekeringsopgave "aanvang/toename arbeidsongeschiktheid" afgegeven met als wijzigingsdatum 1 januari 2002. Volgens Consument was deze opgave onjuist omdat hij al sinds 1982 geheel arbeidsongeschikt is. Tevens heeft deze opgave volgens Consument ertoe geleid dat zijn pensioenuitkeringen vanaf 2002 niet meer zijn geïndexeerd.

3.3 Aangeslotene heeft, kort en zakelijk weergegeven, de volgende verweren gevoerd:

- Consument gaat er ten onrechte vanuit dat er sprake is van een welvaartsvast pensioen. Uit artikel 14 van het pensioenreglement blijkt dat indexatie slechts plaatsvindt indien er overrente is gerealiseerd;
- in een aparte overeenkomst met de ex-werkgever is geregeld hoe wordt vastgesteld of er sprake is van overrente. Aangeslotene legt aan de Commissie een overzicht over van de in de jaren 2004 tot en met 2009 gerealiseerde overrente. De daling wordt met name veroorzaakt door de dalende rente-stand. Verder is het collectieve pensioencontract in 2002 niet verlengd, zodat het aantal deelnemers niet toeneemt;
- volgens het pensioenreglement gaat een indexatie per 1 januari in. Dit wordt in het algemeen met terugwerkende kracht verwerkt omdat de overrente over het afgelopen jaar eerst moet worden berekend. Verder waren de indexpercentages in het onderhavige geval dermate klein dat met de ex-werkgever is afgesproken de indexatiebedragen over een aantal jaren "op te sparen" zodat dan in één keer een meer substantiële indexatie kon plaats-vinden;
- de door Consument genoemde verlaging van zijn pensioengrondslag in 1999 van f 27.210,- naar f 22.274,- is het gevolg van aanpassing van de franchise en

heeft geen gevolgen voor de pensioenberekening van Consument. In de situatie van Consument is artikel 13 lid 3 van het pensioenreglement toepasselijk dat een bevriezing van de pensioenaanspraken per de datum arbeidsongeschiktheid inhoudt;
- Aangeslotene erkent dat de in 2007 afgegeven verzekeringsopgave "aanvang/toename arbeidsongeschiktheid" met als wijzigingsdatum 1 januari 2002 onjuist is getiteld. De afgifte heeft slechts om administratieve redenen plaatsgevonden;
- de omstandigheid dat er voor de jaren 2006 tot en met 2008 € 1.628,63 beschikbaar was voor indexatie maar dat dit resulteerde in een indexatie van slechts € 28,63 vloeit voort uit de door Aangeslotene en ex-werkgever overeengekomen tarieven.

4. Zitting

4.1 Ter zitting hebben Consument en Aangeslotene hun standpunten nader toegelicht. Consument geeft aan geen behoefte te hebben aan het door een actuaris laten narekenen van de door Aangeslotene in de loop van de jaren gemaakte berekeningen van overrente en indexaties. Aangeslotene bevestigt dat zij bij indexaties die betrekking hebben op meerdere jaren samengestelde interest heeft vergoed.

5. Beoordeling

5.1 De door Consument aan de Commissie voorgelegde kernvraag is of Aangeslotene op grond van het pensioenreglement onvoorwaardelijk verplicht is de pensioenuitkeringen van Consument jaarlijks te verhogen door indexatie.

5.2 De Commissie beantwoordt deze vraag ontkennend. De Commissie komt tot dit oordeel op grond van de volgende overwegingen. Door de ex-werkgever van Consument is aan Consument een pensioentoezegging gedaan. Ter uitvoering van deze pensioentoezegging heeft de ex-werkgever een collectieve pensioenverzekering gesloten bij Aangeslotene. Het pensioenreglement bevat de uit deze verzekering voortvloeiende verplichtingen van Aangeslotene jegens Consument.

5.3 Uit artikel 14 van het pensioenreglement, tezamen met de indexatieovereenkomst waarnaar deze bepaling verwijst, vloeit naar het oordeel van de Commissie voort dat er geen sprake is van een onvoorwaardelijke verplichting van Aangeslotene om de pensioenuitkeringen van Consument jaarlijks te verhogen door indexatie. Een dergelijke verplichting ontstaat op grond van de indexatieovereenkomst pas indien de door Aangeslotene in een bepaald kalenderjaar gerealiseerde overrente op een pakket obligatieleningen uitgegeven door de Nederlandse Staat een bepaald percentage (4 1/8%) te boven gaat. In dat geval worden beheerkosten in rekening

gebracht en ontvangt de ex-werkgever een gedeelte in de vorm van premiekorting. Het restant wordt vervolgens gebruikt voor indexatie van onder meer ingegane pensioenuitkeringen.

5.4 Aangeslotene heeft gesteld dat vanaf 2004 slechts in geringe mate overrente is gerealiseerd die heeft geleid tot indexatie van pensioenuitkeringen. Consument heeft bij de mondelinge behandeling aangegeven geen behoefte te hebben aan het door een actuaris laten narekenen van de door Aangeslotene in de loop van de jaren gemaakte berekeningen van overrente en indexaties. Hij gaat er van uit dat Aangeslotene dat correct heeft uitgevoerd. Ook de Commissie heeft geen aanwijzingen dat de door Aangeslotene uitgevoerde berekeningen onjuist zouden zijn en wijst erop dat naar haar oordeel het gegeven dat er vanaf 2004 slechts in geringe mate indexatie mogelijk is geweest te maken heeft gehad met de ontwikkelingen op de financiële markten en met name de dalende rentestand. De Commissie leidt dit af uit de op het Internet gepubliceerde ontwikkeling van het t-rendement in de jaren 2004 tot en met 2010. Het t-rendement is een rendementsmaatstaf die is gebaseerd op het effectieve rendement van alle staatsleningen die voldoen aan een aantal specifieke criteria en die door Aangeslotene in de indexatieovereenkomst als uitgangspunt wordt genomen.

5.5 De vraag rijst vervolgens of Aangeslotene op andere wijze tekort is geschoten in de nakoming van de voor haar uit het pensioenreglement jegens Consument voortvloeiende verplichtingen en Consument als gevolg daarvan schade heeft geleden. De Commissie is van oordeel dat dat niet het geval is. Weliswaar voorziet het pensioenreglement niet in de bevoegdheid voor Aangeslotene om de indexatie van de pensioenuitkeringen vanwege de geringe omvang "op te sparen" en pas na enkele jaren uit te voeren, maar Aangeslotene heeft bij de mondelinge behandeling bevestigd dat zij in die gevallen samengestelde interest heeft berekend zodat Consument geen schade heeft geleden. Wel zou het bepaald beter zijn geweest indien Aangeslotene Consument tijdig over haar beleid in dezen zou hebben ingelicht. Ten aanzien van de door Consument gestelde verlaging van zijn pensioengrondslag in 1999 wijst de Commissie op artikel 13 lid 3 van het pensioenreglement dat een bevriezing van de pensioenaanspraken per de datum arbeidsongeschiktheid inhoudt zodat de verlaging van de pensioengrondslag geen nadelige gevolg heeft voor Consument. De Commissie merkt ten slotte op dat uit het dossier blijkt dat Aangeslotene niet steeds voortvarend op vragen van Consument heeft gereageerd en hem niet altijd tijdig en op correcte wijze heeft geïnformeerd. Daarmee heeft Aangeslotene tegenover Consument niet steeds behoorlijk gehandeld. Dat doet er echter niet aan af, dat Consument uiteindelijk van Aangeslotene heeft gekregen waarop hij volgens het pensioenreglement recht heeft. Voor zover Consument op grond van de toezeggingen van zijn toenmalige werkgever (volgens Consument is hem door de werkgever een "welvaartsvast" pensioen toegezegd) verwachtte dat zijn pensioen onvoorwaardelijk geïndexeerd zou worden, dient hij zich tot deze werkgever te

wenden. Aangeslotene is niet verplicht die eventuele toezegging, waar zij verder buiten staat, na te komen. Zij moest uitvoering geven aan de overeenkomst die zij met de werkgever heeft gesloten en de verplichtingen nakomen die zij daarbij tegenover Consument is aangegaan. Dat heeft zij – deels met enige vertraging – gedaan.

5.6 Uit het voorgaande vloeit voort dat de vordering van Consument wordt afgewezen. Alle overige door partijen ingebrachte stellingen en argumenten kunnen niet tot een ander oordeel leiden en zullen derhalve onbesproken blijven.

6. Beslissing

De Commissie wijst, als bindend advies, de vordering van Consument af.

In artikel 5 van het Reglement van de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening is bepaald in welke gevallen beroep openstaat van beslissingen van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. Daarbij geldt een termijn van zes weken na verzending van deze uitspraak.